

**ประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกัน
การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง**

The Effectiveness of A Higher Order Thinking Skills Promotion Programme
on Behaviours to Prevent Unintended Pregnancy in Female Vocational Students

เดชาคม ยงยีน¹, ภูเบศร์ นภัทรพิทยาร, และ มณีรีร์ จิตต่อนันต์

Dechakom Yongyuen, Phubate Napatpittayatorn and Manatee Jitanan

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty Of Education, Kasetsart University

Email: dechakom.y@ku.th¹

Received 10 November 2024; Revised 25 February 2025; Accepted 28 February 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง อายุ 15-19 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการอาชีวศึกษา ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ จำนวน 27 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะไม่แตกต่างกัน โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรม ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ โดยใช้กลวิธีการบรรยายให้ความรู้การคุมกำเนิดที่เหมาะสม การดูวิดีโอ การฝึกทักษะการวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ จนส่งผลให้เกิดพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ กิจกรรมกลุ่มระดมสมองและอภิปรายร่วมกัน เพื่อสะท้อนความคิดเชื่อมโยงไปสู่การแสดงบทบาทสมมติ การเสริมสร้างทักษะการปฏิเสธ การต่อรอง การป้องกันและหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์จนอาจก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบได้รับการสอนตามหลักสูตรปกติของสถานศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบประเมินก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา การทดสอบ paired t-test และ independent t-test ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมฯ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้สามารถนำโปรแกรมฯ ไปปรับใช้ในหลักสูตรการสอนด้านเพศศึกษาและการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และควรมีการจัดอบรมให้ผู้สอนเพื่อนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดได้โดยตรง ชัดเจน และไม่เขินอาย ในการดูแลสุขอนามัยทางเพศที่เหมาะสมกับวัยรุ่นได้มากขึ้น

คำสำคัญ: ทักษะการคิดขั้นสูง; การป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์; นักเรียนอาชีวศึกษาหญิง

Abstract

This quasi-experimental research aimed to study The Effectiveness of A Higher Order Thinking Skills Promotion Programme on Behaviours to Prevent Unintended Pregnancy in Female Vocational Students. The sample group was female vocational students aged 15-19 years who were studying in vocational colleges. The simple random sampling method was used to divide them into an experimental group of 20 people and a comparison group of 27 people. The sample groups did not differ in any way. The experimental group received the program, which included activities to promote higher order thinking skills and preventive pregnancy behaviors using appropriate birth control lectures, watching videos, practicing analytical skills, evaluating, and creative thinking skills, which resulted in preventive pregnancy behaviors. Group brainstorming and discussion activities were conducted to reflect on ideas linked to role-playing, strengthening skills in refusal and negotiation, preventing and avoiding risky situations of having sex that may lead to unintended pregnancy, and sharing experiences. The comparison group was taught according to the regular curriculum of the educational institution. Data collection was done using pre- and post-experiment assessments, analyzed using descriptive statistics, paired t-tests, and independent t-tests. The results of the research found that the program resulted in changes in the average scores of higher order thinking skills and preventive pregnancy behaviors that were higher than before the experiment and higher than the comparison group with statistical significance at the .05 level. The program can be applied to the curriculum of teaching sex education and teenage pregnancy prevention; there should be training for teachers to be able to directly, clearly, and without embarrassment, convey knowledge in providing appropriate sexual health care to teenagers.

Keywords: Higher order thinking skills; Prevention of unintended pregnancy; Female vocational students

บทนำ

ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ และตื่นตัวที่จะหามาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยหนึ่งในเป้าหมายสำคัญคือการบรรลุความเสมอภาคทางเพศและให้อำนาจผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน (Mahidol University, 2022) องค์การอนามัยโลกรายงานว่า วัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี ประมาณ 21 ล้านคนในประเทศกำลังพัฒนา มีการตั้งครรภ์และคลอดบุตรประมาณ 12 ล้านคน ซึ่งประมาณร้อยละ 50 เป็นการ

ตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ข้อมูลในปี พ.ศ. 2564 ระบุว่าในประเทศแถบเอเชียมีจำนวนการคลอดในวัยรุ่น 68,000 คน ซึ่งอัตราการคลอดเฉลี่ยในวัยรุ่นทั่วโลก (Adolescent Birth Rate: ABR) เท่ากับ 42.5 ต่อประชากรหญิงกลุ่มเดียวกันหนึ่งพันคน (World Health Organization, 2022) ข้อมูลในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564 ได้มีการรายงานสถานการณ์การคลอดของหญิงวัยรุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 15–19 ปี ในภาพรวมของประเทศไทย การคลอดบุตรจำนวน 47,378 คน มีอัตราการคลอดในภาพรวม 24.4 ต่อประชากรหญิงกลุ่มเดียวกันหนึ่งพันคน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอัตราการคลอดในหญิงวัยรุ่นทั่วโลก แต่ยังคงเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่มีอัตราการคลอดสูงที่สุดในประเทศแถบเอเชีย (Bureau of Reproductive Health, 2022) ซึ่งวัยรุ่นที่มีอายุเฉลี่ยเมื่อตั้งครรภ์ครั้งแรกเป็นวัยรุ่นหญิงอายุเพียง 17 ปี ส่วนข้อมูลเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นอายุ 15–19 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560–2564 พบว่า แม่วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษามีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 49 เป็นร้อยละ 56.1 ซึ่งในขณะที่ตั้งครรภ์ ต้องหยุดเรียนหรือลาออก ร้อยละ 35.6 ส่วนที่ยังเรียนในสถานศึกษาเดิม ร้อยละ 33.3 ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2564 มีแม่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ร้อยละ 65.6 โดยร้อยละ 44.2 ไม่ได้มีการคุมกำเนิดโดยวิธีใด ๆ เลย และร้อยละ 28.8 มีสาเหตุมาจากการที่ไม่รู้จักวิธีการคุมกำเนิด นอกจากนี้ร้อยละ 10 ยังมีเพศสัมพันธ์ในขณะที่มีเมินมา (Bureau of Reproductive Health, 2021) จากข้อมูลกองระบาดวิทยา อ้างใน Siriporn Monyarit (2020) เรื่องการเฝ้าระวังในกลุ่มนักเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2561 พบว่านักเรียนในสถาบันสายอาชีวศึกษามีประสบการณ์การเคยมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนสายสามัญ โดยข้อมูลในปี พ.ศ. 2561 นักเรียนหญิงอาชีวศึกษามีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนชายชั้นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 41.6 และ 39.9 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนสายสามัญ นักเรียนชายเคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนหญิง คิดเป็นร้อยละ 24.1 และ 16.9 ตามลำดับ

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงด้านสุขภาพของแม่วัยรุ่นมากกว่าผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ในวัยอื่น ๆ ทั้งระหว่างตั้งครรภ์ ระหว่างคลอด และหลังตั้งครรภ์ เช่น ภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ ภาวะความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ การเพิ่มโอกาสของการผ่าตัดคลอดบุตร หรือการคลอดที่ต้องอาศัยหัตถการต่าง ๆ เข้าช่วยเหลือ รวมถึงภาวะซึมเศร้าหลังการคลอดบุตร นอกจากนี้พฤติกรรมการดูแลครรภ์และการเลี้ยงทารกที่ไม่เหมาะสมของแม่วัยรุ่นบางราย เช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การเลี้ยงดูทารกด้วยอาหารที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการที่แม่วัยรุ่นไม่ดูแลเอาใจใส่และไม่กระตุ้นพัฒนาการตามวัยของลูก อาจส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางร่างกายและสติปัญญาของลูกในอนาคต (Health Intervention and Technology Assessment Program Foundation, 2014) โดยสาเหตุของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์เกิดจากความต้องการทางเพศตามธรรมชาติของวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อ ทัศนคติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น เพื่อน ครอบครัว และการเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้ง่าย ความหลากหลายของสื่อกระตุ้นที่ทำให้วัยรุ่นเกิดอารมณ์ทางเพศ ทำให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ทั้งโดยตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ ขาดความรับผิดชอบจากการมีเพศสัมพันธ์ ส่งผลให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ นอกจากนั้นปัจจัยเชิงสาเหตุเกิดจากความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตัวของวัยรุ่น (Nantaphorn Srimekharat, 2020) ทั้งนี้ Pankarin Hoirat and Pramote Wongswat (2020) ยังระบุว่าสาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์มาจากพฤติกรรมของวัยรุ่นโดยตรง เช่น การคบแฟน การอยู่กับแฟนหรือคนที่ชอบตามลำพัง ความอยากรู้อยากลองต่อการมีเพศสัมพันธ์ การบริโภคสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

เป็นต้น นอกจากนี้ Patcharaporn Kwannasu, Phisit Seree Thammakitak, and Nantana Kwannasu. (2023) ยังระบุว่า วัยรุ่นที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่มีโอกาสตั้งครรภ์มากกว่าวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับครอบครัว 1.53 เท่า ซึ่งวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อการป้องกันการตั้งครรภ์น้อยมีโอกาสตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มากกว่าวัยรุ่นที่มีทัศนคติเชิงบวกถึง 1.33 เท่า โดยสรุปแล้วปัจจัยสาเหตุของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตัวของวัยรุ่น รวมถึงความต้องการตามธรรมชาติ และปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจจนส่งผลกระทบให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ตามมา จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในหลากหลายกลวิธี อาทิเช่น มีการให้ความรู้และส่งเสริมทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นผ่านโปรแกรมสารสนเทศ การใช้แผ่นพับ ภาพพลิกเรื่องเพศศึกษา โปสเตอร์ วิดีโอการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การตอบข้อซักถาม ชิงรางวัล การสาธิตย้อนกลับ การใช้ถุงยางอนามัย การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นส่วนหนึ่งเกิดขึ้นกับวัยรุ่นที่กำลังอยู่ในระบบการศึกษา ซึ่งกระบวนการและกลวิธีในการสร้างเสริมพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ ยังเน้นการใช้ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การจำ การเข้าใจ และการนำไปใช้เป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะดำเนินการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง อายุ 15-19 ปี ที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดที่สามารถต่อยอดจากทักษะการคิดขั้นพื้นฐานไปสู่ทักษะการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยจะนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางสำหรับการสอน หรือการจัดกิจกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ให้ความรู้ และตัวนักเรียนอาชีวศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง

การทบทวนวรรณกรรม

1. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในปัจจุบันออกนอกกรอบจากเดิมมากขึ้นทุกที เช่น การเลือกคู่ครองจะถือเอาความรักเป็นสำคัญ ไม่ชอบการคลุมถุงชน การคบเพื่อนต่างเพศเป็นไปอย่างอิสระ เพราะเห็นว่าไม่ใช่เรื่องน่าละอาย หญิงสาวให้ความสำคัญในการครองตัวเป็นหญิงพรหมจรรย์ถึงวันแต่งงานน้อยลง ประกอบกับความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การสำส่อนทางเพศ การเปี่ยงเบนทางเพศ เช่น การรักร่วมเพศ เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าว

ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ได้แก่ การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และปัญหาการทำแท้ง (Kanokwan Sinrat, 2009) Division of Health Education (2003) ให้นิยามพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นการกระทำที่ชักนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ และการปฏิบัติทางเพศที่ไม่ปลอดภัย ประกอบด้วยพฤติกรรมชักนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การอ่านหนังสือกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ การดูภาพยนตร์ วีดิทัศน์ อินเทอร์เน็ตที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ การถูกเนื้อต้องตัวกันระหว่างชายหญิงในเชิงขู่ว่า การไปเที่ยวสถานเริงรมย์ และการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การไม่ใช้ถุงยางอนามัย การไม่ใช้ยาคุมกำเนิด และจำนวนคู่นอน

2. การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และผลกระทบจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

Pantip Boonkeow (2017) กล่าวว่า การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น เกิดจากการขาดความรู้ เจตคติในเรื่องเพศและการคุมกำเนิด การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว และสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งยั่วยุที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น ก่อให้เกิดผลกระทบ ได้แก่ ผลกระทบทางด้านร่างกายของแม่วัยรุ่น ปัญหาสุขภาพจิต ผลกระทบต่อครอบครัว ผลกระทบต่อการศึกษา และผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม

3. การป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

Chinida Jindasuk (2022) กล่าวว่า การป้องกันการตั้งครรภ์ เป็นการคุมกำเนิดเพื่อไม่ให้พลาดตั้งครรภ์ โดยไม่ให้อสุจิผสมกับไข่หรือป้องกันการฝังตัวของตัวอ่อนที่โพรงมดลูก ซึ่งการคุมกำเนิดมีหลากหลายวิธี โดยสามารถเลือกวิธีที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลได้ ทั้งนี้ไม่มีการคุมกำเนิดวิธีใดที่จะสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 100% ซึ่ง Netnapha Phromma (2021) ยังกล่าวเพิ่มว่าพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เป็นการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่นในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ เกี่ยวกับเรื่องเพศ การหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ หรือการมีเพศสัมพันธ์โดยป้องกันด้วยวิธีการคุมกำเนิด การปฏิเสธแฟนหรือเพื่อนต่างเพศเมื่อถูกชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)

Chulalongkorn University (2022) ได้เผยแพร่ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ของ Benjamin S. Bloom (1913-1999) โดยมีกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Processes) ระบุไว้ ดังนี้

1. **ขั้นความจำ** คือ การที่ผู้เรียนนำความรู้จากความทรงจำมาใช้ในการบอกความหมายของคำนิยาม ข้อเท็จจริง รายการข้อมูลหรือการที่ผู้เรียนสามารถท่องจำหรือนำข้อมูลจากความทรงจำมาใช้ได้
2. **ขั้นความเข้าใจ** คือ การที่ผู้เรียนสามารถสร้างความหมายจากสื่อความเรียงและสื่อที่ไม่ใช่ความเรียง โดยการตีความ การยกตัวอย่าง การแยกแยะ การสรุป การอนุมาน การเปรียบเทียบ และการอธิบาย
3. **ขั้นนำไปใช้** คือ การนำสิ่งที่เรียนมาปฏิบัติ หรือการนำข้อมูลที่ได้เรียนมาประยุกต์ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยออกมาในรูปของแบบจำลอง การนำเสนอ การสัมภาษณ์ หรือการยกตัวอย่าง
4. **ขั้นวิเคราะห์** คือ การที่ผู้เรียนสามารถย่อยข้อมูลหรือความคิดเป็นส่วน ๆ และพิจารณาว่าแต่ละส่วนมีความเกี่ยวข้องระหว่างกันหรือเกี่ยวข้องกับโครงสร้างทั้งหมด

5. **ขั้นประเมินค่า** คือ ความสามารถในการตัดสินสิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ และมาตรฐานโดยผ่านการตรวจสอบ และวิพากษ์วิจารณ์ให้เห็นข้อดีข้อเสีย บทวิจารณ์ รายงาน และข้อเขียนลักษณะ Recommendations

6. **ขั้นสร้างสรรค์** คือ การที่ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลที่เรียนมารวมกันในแนวทาง หรือวิธีการใหม่ เพื่อสร้างข้อสรุป หรือแนวทาง หรือวิธีการ หรือสิ่งผลิตใหม่ กระบวนการนี้จึงเป็นกระบวนการที่มีระดับความยากมากที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรมเบื้องต้นสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ของ Benjamin S. Bloom (1956) ผู้วิจัยได้นำผลจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง โดยการจัดกิจกรรมสุขศึกษาในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงให้สามารถวิเคราะห์ ประเมินค่า และเกิดการคิดสร้างสรรค์ต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ชนิด 2 กลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Two groups Pre-Post Test Design) ประชากรศึกษา คือ นักเรียนอาชีวศึกษาหญิงที่กำลังศึกษาอยู่วิทยาลัยอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มหลายขั้นตอน ได้แก่ สุ่มคัดเลือกพื้นที่การวิจัย จ้างสลาโคมคัดเลือกสถาบันการศึกษา และสุ่มคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนอาชีวศึกษาหญิง อายุระหว่าง 15-19 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา พื้นที่กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ที่มีลักษณะไม่แตกต่างกัน ได้แก่ กลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ จำนวน 27 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบได้รับการเรียนการสอนตามปกติ เมื่อสิ้นสุดการศึกษามีการจัดอบรมตามรูปแบบของโปรแกรมฯ ให้กับกลุ่มเปรียบเทียบในภายหลัง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง และแบบประเมินทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบทดสอบการคิดขั้นสูง และแบบสอบถามพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินก่อนและหลังการทดลองด้วยตนเอง ผู้วิจัยทำการทดลองโดยจัดโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง จำนวน 4 ครั้ง ให้กับกลุ่มทดลอง เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ โดยใช้กลวิธีการบรรยายให้ความรู้การคุมกำเนิดที่เหมาะสมกับวัยรุ่น การดูวิดีโอเหตุการณ์หรือสถานการณ์เสี่ยงที่อาจทำให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ การฝึกทักษะการวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ จนส่งผลให้เกิดพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ กิจกรรมกลุ่มระดมสมองและอภิปรายร่วมกัน เพื่อสะท้อน

ความคิดเชื่อมโยงไปสู่การแสดงบทบาทสมมติ การเสริมสร้างทักษะการปฏิเสธ การต่อรอง การป้องกันและหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์จนอาจก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว มาตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นจะนำเข้าสู่ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) และการทดสอบ paired t-test และ independent t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งกำหนดระดับความเชื่อมั่นในการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ .05

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รหัส KUREC-SSR67/075 ได้รับรองจริยธรรมการวิจัยเลขที่ COA No. COA67/053 โดยยึดปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัย ได้แก่ การเคารพในตัวบุคคล (Respect for persons) หลักคุณประโยชน์ (Beneficence) และหลักความยุติธรรม (Justice)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีอายุ 19 ปี ร้อยละ 40.00 มีแฟนแล้ว ร้อยละ 55.00 พักอาศัยที่บ้าน ร้อยละ 70.00 อยู่กับครอบครัว ร้อยละ 85.00 และกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีอายุ 17 ปี ร้อยละ 55.60 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 55.60 พักอาศัยที่บ้าน ร้อยละ 85.20 อยู่กับครอบครัว ร้อยละ 96.30

คะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 90.00 และร้อยละ 92.60 ตามลำดับ ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 75.00 และกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 77.78 ซึ่งพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง สูงกว่าก่อนการทดลอง ($p=.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน ($p=.094$) เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง

คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 75.00 และร้อยละ 55.56 ตามลำดับ ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 90.00 และกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 37.04 ซึ่งพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ สูงกว่าก่อนการทดลอง ($p=.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน ($p=.527$) เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง

เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูงไม่แตกต่างกัน ($p=.608$) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($p=.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในระยะก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน ($p=.811$) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($p=.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ภายหลังการทดลอง นักเรียนอาชีวศึกษาหญิงในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงในกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง พบว่า ภายหลังการทดลอง ผลของโปรแกรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่ติดมากยิ่งขึ้น เนื่องจากกลุ่มทดลองได้รับกลวิธีในการส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่เหมาะสม ได้แก่ การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับอนามัยทางเพศของวัยรุ่นในเรื่องวิธีการคุมกำเนิดที่เหมาะสมและการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การดูวิดีโอทัศนเหตุการณ์ หรือสถานการณ์เสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์จนส่งผลถึงการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การฝึกฝนทักษะการคิดขั้นสูงของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งในส่วนของการวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ จนส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้ยังสร้างความตระหนักถึงการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้ เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้ฝึกฝนกระบวนการคิดขั้นสูงเกี่ยวกับสุขอนามัยทางเพศของวัยรุ่น จะก่อให้เกิดทักษะทางด้านกระบวนการคิดขั้นสูงที่เหมาะสม ซึ่งจะมีความสามารถในการวิเคราะห์โดยการจำแนก แยกแยะสถานการณ์เสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจในวัยรุ่นได้ รวมทั้งยังส่งผลถึงความสามารถในการประเมินค่าถึงสถานการณ์ ปัจจัย และการวางแผน หรืออาจเกิดกระบวนการคิดใหม่ที่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้ (Chulalongkorn University, 2022) ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการศึกษาของ Amornrat Phala Sri and Rattanaphen Siriwanlap (2022) and Suphaphon Somsri (2022) ในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ โดยใช้กลวิธีการบรรยาย การเล่นเกมส์ เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Chonlada Chaikunlawatana (2019) and Charlie Yawon (2019) การใช้กลวิธีด้วยกระบวนการทำกิจกรรมกลุ่มระดมสมอง การอภิปรายร่วมกัน เพื่อสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การกำหนดสถานการณ์เสี่ยงเพื่อเชื่อมโยงไปถึงการแสดงบทบาทสมมติ และกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการปฏิเสธ

ทักษะการต่อรอง รวมทั้งทักษะการป้องกันและหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์จนอาจก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่เหมาะสมส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์สถานการณ์เสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง รู้จักการประเมินถึงภัย หรือสถานการณ์เสี่ยงนั้น ๆ รวมทั้งเกิดทักษะในการคิดหาวิธีหลีกเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงหนีออกจากสถานการณ์เสี่ยงที่กำลังเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Woraphon Waengnok (2022) and Phasit Sirithat (2022) การร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งที่ดีและไม่ดี จะช่วยให้กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าใจ และปรับตัวตามสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองได้ในอนาคต ซึ่งกลวิธีดังกล่าวส่งผลทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดทักษะด้านพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ภายหลังการทดลอง นักเรียนอาชีวศึกษาหญิงในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มเปรียบเทียบเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาที่ได้รับการเรียนการสอนตามหลักสูตรการปกติของสถานศึกษา ซึ่งตามหลักสูตรการสอนปกติของสถานศึกษา เนื่องจากการเรียนการสอนสุขศึกษาตามหลักสูตรปกติของสถานศึกษา อาจจะเน้นในการให้ความรู้ ทักษะ และทักษะในเบื้องต้น แต่โปรแกรมฯ ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการในด้านการคิดขั้นสูง เน้นฝึกการวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ ในประเด็นการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ จึงทำให้มีความแตกต่างกันกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติของสถานศึกษา ดังนั้นจึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของกลุ่มเปรียบเทียบต่ำกว่ากลุ่มทดลอง

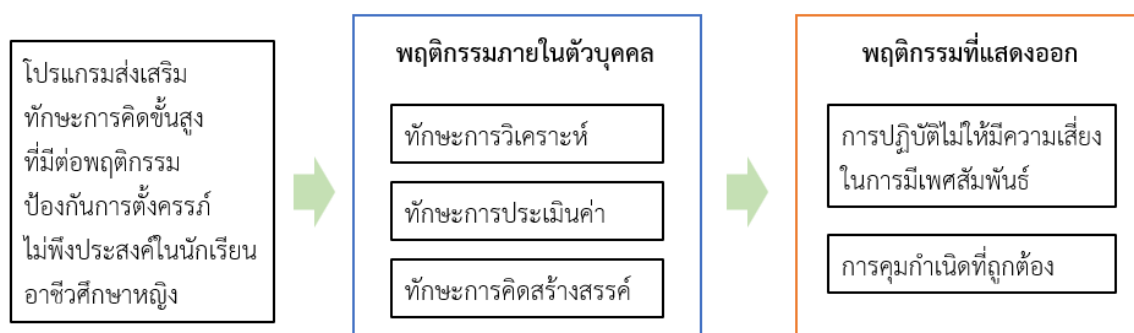
ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ของทั้ง 2 กลุ่ม ในก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงขึ้น โดยการศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง มุ่งเน้นส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงและพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Benjamin S. Bloom (1956) โดยระบุว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ ที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝน ไม่ใช่เกิดจากความบังเอิญ หรือวุฒิภาวะ หากพฤติกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวยังไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้ ดังนั้นพฤติกรรมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคงอยู่แบบค่อนข้างถาวร สอดคล้องกับการศึกษาของ Thanwadi Donwiset and Patcharin Ruchiranukul (2019) ; Jenjira Namwong and Nattawut Arin (2021) ; Panisara Tanumongkol (2021) และ Phuriphak Phommin (2022) ที่เมื่อกลุ่มทดลองเข้าสู่โปรแกรมส่งเสริมทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในกลุ่มตัวอย่างที่ดีขึ้นได้

สรุปองค์ความรู้

สรุปผลตามวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่ประยุกต์ใช้ตามกรอบทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ทำให้นักเรียนอาชีวศึกษากลุ่มทดลองเกิดทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ โดยจากการวัดประสิทธิผลของคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ แสดงว่า โปรแกรมมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง

สรุปผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ของนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงในกลุ่มทดลองในระยะก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ภายหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยทุกด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง มีประสิทธิภาพทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ให้ดีขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ภายหลังการทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยทุกด้านของนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงในกลุ่มทดลองสูงขึ้นกว่านักเรียนอาชีวศึกษาหญิงในกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิง มีประสิทธิภาพทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ให้ดีขึ้น

จากการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ตามโปรแกรมฯ ด้วยกลวิธีทางสุขศึกษา ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งเป็นพฤติกรรมภายในบุคคล ได้แก่ ทักษะด้านการวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การปฏิบัติไม่ให้ความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ และการคุมกำเนิดที่ถูกต้องได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำโปรแกรมฯ ไปประยุกต์ใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนด้านเพศศึกษาและการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ในสถานศึกษาและในพื้นที่บริบทอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม

ภาพที่ 1 กระบวนการส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 บุคลากรด้านการศึกษา หรือด้านสาธารณสุข สามารถนำโปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ไปปรับใช้เพิ่มเติมในหลักสูตรการสอนด้านเพศศึกษา และการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยใช้กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียน นักศึกษา หรือกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

1.2 สถานศึกษา หรือหน่วยงานด้านสาธารณสุข ควรมีการจัดอบรมในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงเกี่ยวกับเรื่อง เพศศึกษา และการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นให้กับครู อาจารย์ และบุคลากรด้านสาธารณสุข โดยประยุกต์ใช้โปรแกรมส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เพื่อนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน นักศึกษา และประชาชนได้โดยตรง ชัดเจน และไม่เขินอาย เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น มีทักษะการคิดขั้นสูง และมีพฤติกรรมในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เพื่อดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศที่เหมาะสมกับวัยของตนเองได้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษา และติดตามผลภายหลังการทดลองในระยะเวลาที่นานขึ้น หรือติดตามเป็นระยะ ๆ เพื่อประเมินความยั่งยืนของโปรแกรมฯ และความคงทนของพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ โดยการขยายกลุ่มเป้าหมายที่เน้นการมีส่วนร่วมของเพื่อน ผู้ปกครอง และครูผู้สอน เข้ามาในโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพด้วย โดยประยุกต์ใช้โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพให้สอดคล้องกับทฤษฎีทางด้านพฤติกรรมศาสตร์อื่น ๆ เช่น ทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เป็นต้น

References

Amornrat Phala Sri and Rattanaphen Siriwanlap. (2022). The effect of information, motivation and skills training program on knowledge and behavior to prevent unwanted

- pregnancy among university students in Chaiyaphum Province. *Thai Journal of Nursing*, 71(4), 47-54.
- Benjamin S. Bloom, Max D. Engelhart Edward J. Furst Walker H. Hill & David R. Krathwohl. (1956). Taxonomy of Education Objectives The Classification of Educational Goals. The Domination of Canada: A Committee of College and University Examiners.
- Bureau of Reproductive Health, Department of Health. (2021). Report on surveillance of teenage pregnancy 2021.
- Bureau of Reproductive Health, Department of Health. (2022). Reproductive health situation in adolescents and youth in 2021.
- Chalie Yawon. (2019). Effectiveness of life skills development program to prevent teenage pregnancy problems in Chom Chon Subdistrict, Chom Chon District, Maha Sarakham Province. *Academic Journal of Mahasarakham Provincial Public Health Office*, 3(6), 34-49.
- Chinida Jindasuk. (2022). How high is the chance of getting pregnant with each birth control method? Retrieved from <https://www.exta.co.th/contraceptive/>
- Chonlada Chaikunlawatana, Isaya Monsang, and Patcharin Chaiban. (2019). Effectiveness of pregnancy prevention program for adolescent students in Phayao Province. *Nursing Research and Innovation Journal*, 25(3), 340-353.
- Chulalongkorn University. (2022). Bloom's Taxonomy of Learning. Retrieved from <https://shorturl.asia/CsNJy>
- Division of Health Education, Department of Health Service Support. (2003). 10 guidelines for creating health: desirable behaviors according to the 10 National Health Commandments. Bangkok: Division of Health Education, Department of Health Service Support.
- Health Intervention and Technology Assessment Program Foundation. (2014). Impact of teenage pregnancy. Health Technology and Policy Assessment Project, 2(15), 1-4.
- Jenjira Namwong and Nattawut Arin. (2021). The effect of group process based on cognitive behavioral therapy on attitude toward pregnancy prevention and behavioral intention to prevent pregnancy in high school students. *Chiang Mai University Journal of Humanities*, 22(3), 143-160.
- Kanokwan Sinrat. (2009). The effect of group counseling based on the theory of cognitive behavior modification on life skills in preventing sexual intercourse in school-age

- vocational students at the vocational certificate level. Burapha University, Department of Counseling Psychology, Graduate School.
- Mahidol University. (2022). 17 SDGs (Sustainable Development Goals). Retrieved from <https://science.mahidol.ac.th/sdgs/sdgs-17/>
- Nantaphorn Srimekharat. (2020). Models for preventing teenage pregnancy. *Journal of Health and Environmental Education*, 5(3), 96-104.
- Netnapha Phromma. (2021). Perception of self-efficacy in preventing unwanted pregnancy among students at a university. *Academic Journal of Community Public Health*, 30(1), 5-13.
- Panisara Tanumongkol. (2021). Development of a training curriculum to prevent teenage pregnancy for students of Nangua Rat Rangsan School, under the Secondary Educational Service Area Office 22. *Lampang Rajabhat University Journal*, 10(2), 70-79.
- Pankarin Hoirat and Pramote Wongswat. (2020). Factors influencing sexual behavior of high school students. *Journal of Health and Nursing Research*, 36(1), 149-163.
- Pantip Boonkeow. (2017). A study of unintended pregnancy among teenagers in Pathio District, Chumphon Province. *Community Health Development Quarterly, Khon Kaen University*, 5(2), 195-216.
- Patcharaporn Kwannasu, Phisit Seree Thammakit, and Nantana Kwannasu. (2023). Factors affecting unwanted pregnancy among female adolescents in Nakhon Phanom Province. *Journal of Environmental and Communityd*, 8(1), 324-336.
- Phasit Sirithat, Boonta Klinmali, Thitiporn Suwanna-ampa, and Theetat Srimongkol. (2019). The effect of the early teenage pregnancy prevention program to meet the Prevention and Resolution of Teenage Pregnancy Problems Act B.E. 2559. *Public Health Policy and Laws Journal*, 5(2), 165-177.
- Phuriphak Phommin, Aematcha Wattanaburanon, and Walai Isarangkun Na Ayutthaya. (2022). The results of organizing sexual education learning activities using the concept of life skills to prevent teenage pregnancy among lower secondary school students. *Dhammathas Academic Journal*, 22(4), 49-62.
- Siriporn Monyarit. (2020). Situation of 5 sexually transmitted diseases in youth in Thailand, fiscal year 2014-2018: Department of Disease Control.

- Suphaphon Somsri. (2022). Effectiveness of pregnancy prevention program for lower secondary school students in Suwannakhuha District, Nong Bua Lamphu Province. *Journal of Healthand Environmental Education*, 7(2), 1-13.
- Thanwadi Donwiset and Patcharin Ruchiranukul. (2019). Life skills learning management for preventing unplanned pregnancy for higher education students. *Rajabhat Rambhai Barni Research Journal*, 13(2), 38-49.
- Woraphon Waengnok, Oratchama Noonoi, Phanumas Tao-ut, Suthida Lopprasit, and Waraporn Kaewthong. (2022). The effectiveness of life skills development program on preventive behavior of early sexual intercourse among high school students at Wat Phiam Nikorntharam School, Hua Tai Subdistrict, Bang Khla District, Chachoengsao Province. *Journal of MCU Nakhondhat*, 9(3), 460-475.
- World Health Organization. (2022). Adolescent health. Retrieved from https://www.who.int/health-topics/adolescent-health#tab=tab_1

